

SUQ YACH'ACHIKUQ RUNAM KAY KARTATA KACH'ARQAN IBRIYU RIMAQKUNAMAN (IBRIYUS)

¿Pitaq iskibrirqan kay librutaqa? Suq yach'achikuqmi kay librutaqa iskibrirqan. Piru manam yach'anchiqchu: ¿Pim iskibrirqan? nishpaqa. Chaqa kay librupiqam mana yach'achiwanchiqchu shutimbaqqqa. Iskibrirqanmi ancha finu grigu rimaypi. Chaymi wakin yach'ayniyuqkunam yuyanllapa: “San Lukasch'i iskibrirqan.” Wakingunaqam nin: “San Pabluch'i iskibrirqan.” Wakingunaqam nin: “Apulusch'i iskibrirqan”, nishpa.

¿Pikunapaqmi iskibrirqan kay librutaqa? Chay runaqam iskibrirqanqa isrraylinu kriyiq masingunapaq. Chaymi kay libruqa shutin “Ibriyus.” Chaqa chay palabra ibriyusqam munan niyta “isrraylinukuna”, nishpa.

¿Imaraykum iskibrirqan kay librutaqa? Chay yach'achikuq runaqam iskibrirqanqa, isrraylinu kriyiq masinguna ancha llakiwan kaptinllapa. Chaqa chay mana kriyiq isrraylinukunam ancha gesacharqanllapa Jisukristupi kriyiq isrraylinu masingunata. Chayraykum wakinguna yuyarqan: Mas allim Muysispa liynimbilla kriyinanchiqllapa, isrraylinu masinchiqkuna amana gesachawananchiq, nishpa.

Chaymi kay librupiqa nirqan: Jisukristum Muysispa liyningunamanda masta balin. Chaqa

Jisukristuqam wañurqan, noqanchiolkunata washawananchiq. Chaymi kananqa paylla kuranchiq, washadurninchiq. Payqam yumbaymanda masta balin. Chayri kwidakashunllapa, Jisukristumanda ama akrakananchiq, ama chay isrraylinukunapa unay duktrinangunapi kriyirinanchiq.

¿Imapaqmi yach'achiwanchiqllapa kay libruqa?

Ib 1.1–2.18 niwanchiqllapa, Jisukristu yumbay anjilkunamanda mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 3.1–4.13 niwanchiq, Jisukristu Muysismandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 4.14–7.28 niwanchiq, Jisukristu isrraylinukunapa kurangunamandapis mas pudirniyuq kashqambaq.

Ib 8.1–10.39 niwanchiq, Jisukristu mushuq tratuta rurashqambaq.

Ib 11.1–40 niwanchiq, chay unay kriyiq mas-inchiolkunashina Tayta Dyuspi tukuy shunqo kriyinanchiqllapa.

Ib 12.1–29 niwanchiq, padisishpapis, Jisukristupi allita yuyakushpa kawsananchiqllapa.

Ib 13.1–25 niwanchiq, imashinam Tayta Dyusta kushichishunllapa, nishpa.

*Tayta Dyusqam Churin Jisukristuwan
yach'achiwashqa kanchiq*

¹ Tayta Dyusqam unay tyimpukunapiqa paypaq rimaqkunawan chay unay agwilunchiolkunata kutin kutin yach'achirqan suq partita, suq partita. ² Piru kay ultimu tyimpukunapiqam Churin

Jisukristuwanna ancha allita yach'achiwashqa kanchiq. Chaqa chay Churinwanmi kay pachapi syilupi tukuy ima kaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrarqan, tukuy imapa dwiñun kanambaq. ³ Chayshinam Jisukristuqa Tayta Dyusschinalla kashpa, noqanchiqkunata rikachiwanchiq Tayta Dyus ancha allin, ancha pudirniyuq kashqanda. Kanan Jisukristu ancha pudirniyuq kashpam, rimashpalla, tukuy ima kaqta kwidan, ama chinganambaq. Payqam kay pachaman shamushpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam kawsamushpa, syiluman kutishpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan, tukuy imata kamachinambaq.

Jisukristum Dyuspa Churin kashpa, yumbay anjilkunamanda mas baliq

⁴ Jisukristu Tayta Dyuspa Churin kashpam, yumbay anjilkunamanda masta balin. Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrashqa, yumbaymanda mas kamachikuq kanambaq. ⁵ Chaqa Tayta Dyusqam mana nima tyimpu ni suq anjilta Santu Librumbi nirqanchu:

Qamqam Churiy kangi; noqam mirashushqa kani, nishpaqa.

Manam ni suq anjilpaq nirqambischu:
Noqaqam paypa taytan rini kaq. Payqam noqapa churiy rin kaq, nishpaqa.

⁶ Piru Tayta Dyusqa sapalan Churinda kay munduman kach'amushpaqam, yumbay anjilningunata kamachirqan:

Kay Churiyta adurayllapa, nishpa.

- 7** Chay anjilningunapaqmi kayshina nirqan:
 Anjilniykunaqam wayrashina, lumyaykaq
 ninashina noqata kasuwanllapa, nishpa.*
- 8** Piru Tayta Dyusqam sapalan Churindaqa
 nirqan:
 Dyus, chay kamachikunayki tyimpuqam mana
 nunka rinchu ushyakaq. Ashwanmi tukuy
 tyimpu kamachikushpa, ancha allita ringi
 jusgaq.
- 9** Chaqa qamqam ancha kushikungi, suqkuna
 allita ruraptinllapa. Piru manam
 nimatapis munangichu, maluta
 rurananllapa. Chaymi noqa Tayta
 Dyusniki qamta kushichishushqa
 kani maski yumbay yanasyukimanda
 (yanasaykimanda), nishpa.*
- 10** Dyuspa Santu Librumbiqam Churimbaqqqa
 nirqambis:
 Siñursitu, qallariypi manaraq nimapis kaptinmi,
 qam makikiwan kay munduta, syluta ru-
 rarqayki.
- 11** Piru chay syilu, kay pacham, tukuy imandin
 suq trapushina rinllapa mawkayaq. Kanan
 suq diyam limpu rinllapa ushyakaq. Piru
 qamqam mana nunka ringichu ushyakaq.
- 12** Chayshina chaykuna mawkayaptingam,
 qamqa suq mawka mudanatashina
 dublashpa, ringi kambyaq, mushuq syilu,
 mushuq pacha kanambaq. Piru qamqam

* **1:7** Salmo 104.4 * **1:9** Salmo 45.6, 7

mana nunka ringichu kambyakaq, ni
nunka ringichu wañuq, nishpa.*

¹³ Kanan Tayta Dyusqam Churindalla nirqan:
Shamuy; allin laduypì tiyay, ch'iqnishuqkunata
binsishpa, qamba ch'akikipa waranman
runaykaman, allita kasushunanllapa,
nishpa.*

Chaqa manam ni suq anjilta chayshinaqa
nirqanchu.

¹⁴ ¿Imashinataq chay anjilkunaqa? Paykunaqam
ispiritukuna kashpa wayrashina. Tayta Dyusta
adurashpam, payta kasunllapa. Kanan Tayta
Dyusqam chay anjilningunata kach'amun, pay
washanambaq kaqkunata yanapananllapa.

2

Amar qonqashunchu Washadurninchiqta

¹ Yumbay chaykunata Jisukristupaq
yach'akushpaqar, ancha allita kasushunllapa.
Kwidawkish ashlap ashlap Siñurninchiqmanda
akrakanchiqmanllapa. ² Unay tyimpukunapim
Tayta Dyusqa anjilningunata kach'amurqan,
pay nishqangunata agwilunchiqkunata
yach'achinanllapa. Chaymandaqam suq runa
ichu suq warmi Dyus chay nishqanda mana
kasuptinqa, allita jusgashpa, kastigarqanllapa.
³ Chayri Dyus munaptin washawayninchiqtaqa,
ama disprisyashunchu. Piru ancha allin
Washadurninchiqta disprisyashpaqam, mana
atinchiqllapachu washakayta kastigumandaqa.
Chaqa puntatam kikin Jisukristu shumaq

* **1:12** Salmo 102.25-27 * **1:13** Salmo 110.1

nutisyanda yach'achikurqan. Chaymandaqam chay yach'akuqningunaqa noqanchiqkunata chay shumaq nutisyanda yach'achiwarqanchiq, Jisukristu uchanchiqmanda washawananchiq.

⁴ Tayta Dyusmi pay munashqanshina yumbay yach'achikuqninda ancha yanaparqan, achka laya manchaypaq siñakunata, milagrukunata ruranambaqlapa. Paypi yuyakuqkunatam Santu Ispiritunda qowashqa kanchiq, chay yach'achikuqkunata uyashpa, yach'ananchiq: Dyus nishqandam allipta yach'achiwaykanchiq, nishpa.

Jisukristum noqanchiqshina kwirpuyuq runa karqan

⁵ Tayta Dyusqam anjilningunataqa mana nirqanchu: “Mushuq mundupim ringillapa kamachikuq”, nishpaqa. ⁶ Ashwanmi Dyuspa Santu Librumbi suq runa payta nin:

Tayta Dyusitu, noqaykuna runakunaqam mana nimapaq balinillapachu. ¿Imapaqtaq noqaykunata yuyawashpa llakipawangi? ¿Imapaqtaq balin kuyawashpa, noqaykunata yanapawanayki?

⁷ Chaqa ashla tyimpupaqmi anjilkunamanda minus pudirniyuqta runakunataqa rurawarqayki. Piru pudirniyuq gubyirnutashinam noqaykunataqa rurawarqayki, tukuy ima rurashqaykita kamachinayllapa.

⁸ Chaqa tukuy imatam rurashqa kangi, runakunata, warmikunata kasunanllapa, nishpa.*

* **2:8** Salmo 8.4-6

Chayshinam Tayta Dyusqa runakunata rurawarqanchiq, tukuy ima rurashqanda kamachinanchiqpaq. Piru kay tyimpupiqam chay tukuy ima rurashqanqa manaraq allitaqa kasunchu runakunataqa. ⁹ Piru Jisukristutam rikashqallapa kanchiq. Chaqa Tayta Dyusqam ancha kuyawaqninchiq, munarqan Jisukristu wañunambaq, yumbay uchanchiqmanda washawananchiq. Chaymi Jisukristuta kay pachaman kach'amushpa, ashla tyimpupaq anjilkunamanda minus pudirniyuqta rurarqan. Chaymandaqam ancha padisishpa wañushqanrayku, kananqa Tayta Dyusqa ancha llipyaq pudirniyuqta rurashqa, tukuy imapa kamachikuqnin kanambaq.

¹⁰ Chaqa Tayta Dyusmi tukuy imakunata rurashpa kwidaykan, paytalla kasushpa, kushichinanllapa. Kanan payqam munan, yumbay wambranguna paywan luryapi shumaqta kamachikunanchiq. Chaymi dijarqan Churin Jisukristuta, ancha padisishpa, tukuy imata kumplishpa, washawananchiq. Chayshina padisishpam, Tayta Dyusmanda yach'akurqan, ancha allin Siñurninchiq kanambaq. ¹¹ Chaqa Jisukristu yumbay uchanchiqmanda pirdunawaptinchiqmi, manana uchayuqchu kashpa, noqanchiqpis Dyuspa wambrangunana kanchiqllapa. Chaymi Jisukristuqa mana penqakunchu niwananchiq "masitakuna, panositakuna", nishpaqa. ¹² Chaymi Dyuspa Santu Librumbi Jisukristu Tayta Dyustanin:

Taytitu, noqapi yumbay yuyakuqkunatam

yach'achishaq ancha allin kashqaykita.
Paykunawan tandanakushpam, kantashpa
alabashqayki, nishpa.*

¹³ Chaymandaqam nimbis:

Noqaqam Tayta Dyuspi ancha rini yuyakuq,
nishpa.*

Chaymandaqam nimbis:

Kaypim kani Tayta Dyuspa yumbay wambrangunawan. Chaqa paykunataqam qowashqa,
wambraykuna kanambaq, nishpa.*

¹⁴ Jisukristuqam Dyus kashpapis, noqanchiq
laya kwirpuyuq, yawarniyuq runa karqan. Chayshina noqanchiqshina kashpam, atirqan
wañuya, chay kamachikuq wanchikuq dyabluta
chingachinambaq, noqanchiqkunapis Dyuspa
wambranguna kananchiq. ¹⁵ Chayshinam payqa
dyabluta binsishpa washawarqanchiq, amana
tukuy bidanchiqpi wañuya manchananchiq.
Chaqa wañuya manchashpaqam, randishqa
kriyadukunashina kawsarqanchiq. ¹⁶ Allibmi
Jisukristuqa mana shamurqanchu kay
munduman, anjilkunata yanapaqqa. Ashwanmi
shamurqanqa noqaykuna Abrajamba karu
willkanganata yanapawaq. ¹⁷ Chaymi ancha
nisisaryu karqan, Jisukristu tukuy imapi
runa masingunashina kanambaq, Dyuspa
ñawpambi faburninchiqta rimanambaq.
Chaymi noqanchiqshina kashpa, ancha allin
llakipawaqninchiq mas kamachikuq kurashina
kashpa, suq ufrindashqa animalshina wañurqan,

* ^{2:12} Salmo 22.22

* ^{2:13} Isaías 8.17

* ^{2:13} Isaías 8.18

yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.
¹⁸ Chayshina Jisukristu kwirpuyuq runa kaptinmi, dyablu ancha munashpa uchata rurachiytapis, mana atirqanchu. Piru Jisukristutam ancha padisichirqan. Chaymi Jisukristuqa ancha allita yach'an: Dyablum ancha munan runakunata tyintayta, nishpa. Chaymi Jisukristuqa ancha allita atin yanapawayninchiqta, uchata ama rurananchiq.

3

Muysismandaqam Jisukristu masta balin

¹ Kristupi kriyiq masitakuna, Tayta Dyusmi qamkunatapis akrashushqa, paypa wambranguna kanaykillapa. Chayri allita yuyayllapa Siñurninchiq Jisukristupaq. Chaqa Taytan Dyusmi paytaqa kach'amurqan, rrimplasun rimanambaq, mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. ² Jisukristuqam chay unay Muysisshina Tayta Dyusta ancha allita kasurqan. Manchu Dyuspa akrashqan nasyunnin isrraylinukunata Muysisqa allita yanaparqan. Chayshinallam Jisukristupis Dyuspi yumbay kriyikunata allita yanapawanchiq.

³⁻⁴ Piru Muysismandaqam Jisukristu masta balin. Chaqa suq wasita ruraqmi chay wasimandaqa masta balin, ¿manachu? Kanan Dyuspi yumbay kriyikunaqam suq atun wasishina kanchiqllapa. Piru chay wasita ruraqqam yumbayninchiqmanda masta balin. Chayshinallam Tayta Dyuspis yumbay kusaskunata rurashqanrayku, yumbaymanda

masta balin. ⁵ Kanan Muysisqam Tayta Dyuspa allin yanapakuqniñ kashpa, yumbay llaqta masin isrraylinukunata ancha allita yach'achirqan: “Achka watakuna pasaptinmi, Tayta Dyusqa kayshina rin niwaqniñchiq”, nishpa. Chaqa chay isrraylinukunam Dyuspa wasinshina karqanllapa. ⁶ Piru Jisukristuqam, Tayta Dyuspa ancha allin Churin kashpa, yumbay noqanchiqta allita kwidawanchiqllapa. Chaymi kushikushpa, mana shaykuq paypi yuyakushpaqa, paypa wasinshinana kanchiqllapa.

Tayta Dyusmi paypi kriyiqkunata rin samachi-waqninchiq suq shumaq lugarpi

⁷ Chayri Tayta Dyuspa wasinshina kashpaqa, payta kasushunllapa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim Santu Ispiritun kayshina niwanchiqllapa:

Tayta Dyus nishqanda kanan uyashpaqar,

⁸⁻⁹ ama rumi shunqoyuq kashpa, ama disprisyayllapachu. Amar chay unay runakunashinaqa kayllapachu. Chaqa paykunaqam chuncha lugarkunapi kashpa, mana munashpa kasuya, Dyusta malliparqanllapa, yach'anallapa: ¿Imatam rin ruraq? nishpa.

Chaymi Tayta Dyusqa nirqan: “40 watakunapi rurashqayta rikashpapismi, mana munar-qanllapachu kasuwayta.

¹⁰ Chaymi paykunawan piñakushpa, nirqay: ‘Paykunaqam shunqombi disprisyawashpa, mana munanllapachu kasuwayta’, nishpa.

11 Chaymi paykunawan piñakushpa, jurashpa, nirqay: ‘Paykunaqam mana nunka rinlla-pachu yaykuq samana lugarniymanqa’ ”, nishpa.*

12 Chayri kriyiq masitakuna, ama mana kriyiq rumi shunqoyuqqa kayllapachu. Ashwanri kwidakayllapa, Tayta Dyus kawsaqmanda ama akrakanaykillapa. **13** Chayri tukuy diyakuna suqwan suqwan animachinakuy, Dyusta allita kasunaykillapa wañunaykikaman, ichu Jisukristu shamunan diyakaman. Kwidawkish, dyabluqa ingañashungiman, uchakunata rurashpa, Dyusta kuntranaykillapa. **14** Piru Jisukristupi kriyishqanchiq diyamandapacha mana shaykuq paypi yuyakushpa wañunanchiq diyakaman, paypa kumpañirunguna kanchiqllapa.

15 Chaymi Dyuspa Santu Librumbi niwanchiqlapa:

Dyus nishqanda kananqa uyashpar, allita kasuylapa. Amar rumi shunqoyuqkunaqa kayllapachu, Dyusta chay mana kasuq runakunashinaqa, nishpa.*

16 Mayá, ¿pikunam Dyus nishqanda yach'ashpa, mana munarqanllapachu kasuya? Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan runakuna, warmikunam mana munarqanchu kasuya.

17 ¿Pikunawanmi Tayta Dyusqa 40 watas tukuya ancha piñakurqanqa? Piñakurqanqam chay Ijiptu nasyunmanda Muysis surqoshqan uchata ruraqkunawan. Chaymi paykunaqa chay chuncha lugarkunapi wañurqanllapa. **18** ¿Pikunatam

* **3:11** Salmo 95.7-11 * **3:15** Salmo 95.7-8

Tayta Dyusqa jurashpa, nirqan: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniymanqa”, nishpaqa? Chayshinaqam nirqan chay mana munaq kasuqkunata. ¹⁹ Chaqa paykunaqam Dyuspi mana kriyishpa, mana atirqanllapachu samana lugarninman yaykuytaqa.

4

¹ Kanan Tayta Dyusmi noqanchiqkunata ufrisiwashqa kanchiq, chay samana lugarninman yaykunanchiqpaq, paywan kushikushpa kawsananchiq. Chayshina ufrisiwaptinchiqqar, allita kwidakashunllapa, paymanda ama akrakananchiq. ² Chaqa chay unay runakunatashinam Tayta Dyusqa yumbay noqanchiqtapis ufrisiwanchiq, uchanchiqmanda washawananchiq. Piru chay unay runakunaqam Dyus nishqanda yach'ashpapis, paypiqa mana yuyakurqanllapachu. Chaymi mana atirqanllapachu yaykuya Dyuspa samana lugarninmanqa. ³ Chaqa Tayta Dyusmi Santu Librumbi nirqan:

Ancha piñakushpa, jurashpam, chay mana munaq kasuwaqkunataqa nirqay: “Manam ringillapachu yaykuq samana lugarniyman”, nishpa.*

Piru noqanchiqkuna Jisukristupi allipta kriyishpaqam, Tayta Dyuspa samana lugarninman rinchiqllapa yaykuq. Chaqa Tayta Dyus yumbay rurashqangunaqam allichaduna kashqa, kay munduta rurashqan

* **4:3** Salmo 95.11

diyamandapacha. ⁴ Chaymi Dyuspa Santu Librumbi samana diyapaq nin:

Tayta Dyusmi sayis diyaspi tukuy imata rurashpa,
siptimu diyapiqa samarqanna. (Mananam
sigirqanchu mushuq kusaskunata rurash-
paqa), nishpa.*

⁵ Suq partipipismi Dyuspa Santu Librumbiqa nin:
Chay mana kriyikunaqam mana yaykunqachu
samana lugarniymanqa, nishpa.*

⁶ Tayta Dyusmi munan, samana lugarninman
suqkuna yaykunanllapa. Piru chay unay
runakunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda
yach'ashpapis, mana kasurqanllapachu paytaqa.
Chaymi mana atirqanllapachu chay samana
lugarninman yaykuytaqa. ⁷ Chaymi paykuna
mana yaykuptinllapaqa, Tayta Dyusqa suq
bwiltata ufrisirishqa runakunata samachiyya:
“Kananri uyawayllapa”, nishpa. Chaymi achka
watakuna pasaptin, unay gubyirnu Dabidtapis
kayshina iskibrichirqan:

Kananqar Tayta Dyus nishqanda uyashpa, ama
rumi shunqoyuqqa kayllapachu, nishpa.*

⁸ Chaymi yach'anchiq: Chay unay kamachikuq
Juswita sigikunam Dyuspa samana
lugarninman mana yaykurqanllapachu,
nishpa. Chaqa yaykuptinllapaqam, Tayta
Dyusqa suq tyimpumanda Dabidtaqa
mana iskibrichinandachu, Dyuspa samana
lugarninman yaykunanllapaqa. ⁹ Chayshina
suq bwiltata ufrisipintmi, yach'anchiqllapa:

* **4:4** Génesis 2.2

* **4:5** Salmo 95.11

* **4:7** Salmo 95.7-8

Dyuspi kriyishpam, atinchiqllapa yaykuya samana lugarninman, nishpa. ¹⁰ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashpaqa, kushikushpa samarqan. Chayshinallam runa, warmi, Tayta Dyuspi allita yuyakushpaqa, atinna samayta. ¹¹ Chayri atishqanchiqta rurashun, Dyuspi allita yuyakushpa, samananchiqllapa, ama kusasnashpachu chay unay mana kriyikunashinaqa.

¹² Chaqa Tayta Dyus nishqanqam kawsaq. Chaymi ancha pudirniyuq kashpa, ancha allita intyindichiwanchiq: Shunqoykipim kayshina yuyaykangi; kaykunatam munaykangi, nishpa. Manchu suq atun kuchillu ishkandin filun ancha allita filudu kaptinqa, das kuchuwanchiq. Chaqa yaykunmi ñudunchiqkunaman, ñutqonchiqkunaman ch'ayashtin. Piru Dyus nishqanqam mas das yaykun shunqonchiqman, almanchiqman, ispiritunchiqman ch'ayashtin. ¹³ Chaqa Tayta Dyusqam tukuy imata rurashqa. Yumbaytam allita riqsin. Chaymi paymandaqa mana nimatapis atinchiqchu pakakuyta. Kanan paytam manyaqlла rinchiqllapa diklaraq alli, mana alli rurashqanchiqpaq.

Jisukristum ancha allin kuranchiq

¹⁴ Tayta Dyuspa Churin Jisukristu wañushqanmanda kawsamushpam, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, syiluman yaykurqan, Tayta Dyuswan tiyanambaq. Chayri pay niwashqanchiqpi kriyishpa, pay munashqanda mana shaykuq rurashpa, kawsashunllapa. ¹⁵ Dyabluqam ancha munarqan

uchata rurachiyta Jisukristuta noqanchiqtashina. Piru payqam mana nima uchata rurarqanchu. Chayshina mallipadu kashpam, ancha allita yach'an: Chay runakuna, warmikunam ancha dibilkuna, nishpa. Chaymi payqa, mas kamachikuq kuranchiq kashpa, ancha llakipawaqninchiq yanapawanchiq. ¹⁶ Chayri ama nimatapis manchashpachu, Dyuspi mastu yuyakushpa, payman mañakushunllapa. Chaqa payqam ancha allin. Ancha kuyawanchiq. Chaymi ima faltawaptinchiq, llakipawaqninchiq rin yanapawaqninchiq.

5

¹ Tayta Dyusqam isrraylinu kurakunamanda suqtalla akran, mas kamachikuq kura kanambaq. Chay kuram Dyusman mañakun runa masingunapaq. Apanmi Dyuspa pata altarninman chay runakunapa achka laya ufrindangunata, rrigalungunata wakin animalningunatapis. Chay animalkunata wanchishpam, Dyuspa pata altarnimbi rupachin, Tayta Dyus chay kurapa runa masingunata uchangunamanda pirdunanambaq. ² Chay kuraqam suq runalla kashpa, Dyus tukuy ima nishqandaqa mana kasunchu. Chaymi chay mana yach'aq runa masinguna mana allita ruraptinllapa, payqa atin llakipayta. ³ Chaqa paypismi suq uchayuq. Chaymi Tayta Dyuspa pata altarninman suq animalta apashpa wanchin, Tayta Dyus chay kurapa uchangunata puntata pirdunanambaq. Chaymandaqam suq

animalkunata wanchin, runa masingunatapis
Tayta Dyus pirdunanambaq.

⁴ Tayta Dyusllam suq runata atin numbrayta,
mas kamachikuq kura kanambaq. Suq runa
kikinllaqam mana atinchu numbrakayta.
Puntatam Dyusqa chay unay Arunda akrarqan.
Chayshinallam yumbay kamachikuq kurakunata
akrashqa. ⁵ Chayshinam Jisukristu kikimbis
mana numbrakarqanchu, mas kamachikuq kura
kanambaqqqa. Ashwanmi Tayta Dyus paytaqa
numbrarqan, kamachikuq kura kanambaqqqa.
Chaymi Dyusqa Santu Librumbi Churinda
kayshina nin:

Qamqam Churiy kangi. Chaqa noqam
mirashushqa kani, nishpa.*

⁶ Suq partipipismi kayshina Churinda nin:
Qamqam tukuy tyimpupaq kura kangi, chay unay
kura Milkisidikshina, nishpa.*

⁷ Manchu Jisukristu kay pachapi kawsashpaqa,
ancha jwirtita mañakushpa, waqashpa, Tayta
Dyusta rrugarqan, ama wañunambaq. Chaqa
Tayta Dyusqam ancha pudirniyuq kashpa,
atinanda washayta. Kanan Jisukristu ancha
kasukuq kaptinmi, Tayta Dyusqa payta uyashpa,
ancha yanaparqan, tukuy imata ñakashpapis,
agwantanambaq. ⁸ Chayshina Jisukristu, Dyuspa
Churin kashpapismi, kay pachaman shamushpa
padisishpa, masta yach'akurqan Taytanda
kasuya. ⁹ Chayshina allita kasushpaqam, payta
yumbay kasuqkunata atinna uchanchiqkuna-
manda pirdunawayninchiqta, tukuy tyimpu

* **5:5** Salmo 2.7 * **5:6** Salmo 110.4

paywan kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaymi Tayta Dyusqa payta numbrarqan, mana wañuq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq, chay unay kura Milkisidik kashqanshina.

Kwidawkish akrakanchiqman Dyusmanda

¹¹ Ancharaq munani masta nishuyllapata Jisukristupaq. Piru mana munaptikillapa yach'akuytam, mana atinichu qamkunata allita intyindichishuyta. ¹² Chaqa qamkuna unaymandapacha Jisukristupi kriyishpam, ancha balinaykita, suqkunatana yach'achinayki. Piru mastaraq munangillapa, suq kutinda qamkunata yach'achishurinay Dyuspa Santu Librunmanda chay mana trabajus partikunatalla. Chaymi chay iti ñuñuykaq manaraq mikuqshina kangillapa. ¹³ Kanan chay itisitushina kashpaqam, manaraq allitachu intyindingillapa: Dyusmi munan kayshina kawsananchiq, nishpaqa. ¹⁴ Piru yach'ayniyuqkuna kashpaqam, Dyuspa Santu Librunda ancha allita atingimanllapa intyindiyyta, yach'anaykillapa: Imam alli, imam mana allichu, nishpa.

6

¹ Jisukristupa mana trabajus palabrangunata yach'akushpaqar, chay mas trabajus palabrangunatapis yach'akushunllapa, yach'ayniyuq mayurkunashina kananchiqllapa. Amanar chay punta yach'akushqanchiqtallaqa kutin kutin yach'akurishunchu: Kayshinar uchanchiqkunata dijashpa, Dyuspi kriyishun, washadu kananchiq, ama chingananchiq, nishpa.

(Chaqa washadunam kanchiqllapa. Mananam nisisaryuchu yach'akurinanchiq washakaytaqa.)

² Yach'akushqapismi kanchiqllapa: Kayshinam kriyiq masinchiqkunata shutichinchiq ichu paykunapa umanman makinchiqkunata kayshina ruranchiq, paykunapaq Dyusman mañakunanchiq nishpa. Yach'akushqanam kanchiqpis: Wañuqkunam rin kawsamuq. Tayta Dyusmi rin jusgaq yumbay runakunata, warmikunata, tukuy tyimpu kawsananllapa ichu chingananllapa, nishpa. ³ Chayri Dyuspa Santu Librunmanda mushuq kusaskunatana yach'akushunllapa, Tayta Dyus yanapawaptinchiq.

⁴ Piru wakinguna Jisukristumanda akrakaptinqam, ancha trabajus washadu kanambaqllapa. Chaqa puntatam Dyusmanda tukuy imata ch'askirqanllapa. Paymanda shumaq duktrinanda yach'akushpam, michawanshina purirqanllapa. Chaymi Dyusmanda suq shumaq rrigalutashina ch'askirqanllapa. Kriyiq masinchiqkunawanmi Dyuspa Santu Ispiritunda ch'askirqanllapa. ⁵ Dyus nishqanda allita uyashpam, intyindirqanllapa: Ancha mishki mikunashinam, nishpa. Paykunaqam yach'akurqambis: Siñurninchiqmi ancha pudirniyuq kashpa, suq bidapi shumaqta rin kamachiwaqninchiq, nishpa. ⁶ Chayshina yumbay chay shumaq kaqkunata yach'ashpapismi, Jisukristumanda akrakashqallapa. Mananam munanllapachu paypi kriiytaqa. Chayshina Dyuspa Churinda disprisyashpaqam, paykunaqa mushuqmanda kruspi klabaykanmanshina.

Yumbaypa ñawpambim payta asipaykanmanshina. Chaymi manana pipis paykunataqa atinchu yach'achiriyta, Jisukristupi kriyirinanllapaqa. ⁷⁻⁸ Chay layakunaqam mana baliq allpashina. Tayta Dyus shumaqta tamya chiptimbismi, chay mana baliq allpapiqa kashakuna, mana baliq qewakunalla wiñan, ¿manachu? Chayshinallam Dyusta chay disprisyaqkunaqa. Chaymi Tayta Dyusqa paykunataqa kundinashpa, rin rupachiq. Piru suqkunaqam ancha allin allpashina. Chaqa tamya nuyuchiptinmi, chay allpapiqa ancha allin tarpudukuna wiñan. Chaymi Tayta Dyusqa chay laya kriyiqkunataqa ancha rin yanapaq.

*Tayta Dyusmi tukuy ima ufrisiwashqanchiqta
rin kumpliq*

⁹ Kuyashqay kriyiq masitakuna, chayshina disprisyaqkunapaq nishushpapismi, qamkunapaq yach'anillapa: Jisukristupim allita kriyingillapa. Chaymi Tayta Dyusqa washashushpa, ancha rin yanapashuqllapa, nishpa. ¹⁰ Qamkunaqam Dyusta kuyashpa, kriyiq masinchiqkunata yanapashqa kangi. Kanangamanmi paykunataqa yanapaykangillapa. Chaymi Tayta Dyusqa ancha allin kashpa, mana nunka rinchu qonqashuqllapa. ¹¹ Piru ancham munani, yumbay qamkuna Dyuspaq trabajanayki wañunayki diyakaman. Chayshina kawsashpaqam, atingillapa yach'ayta: Tayta Dyusmi rin kumpliq tukuy ima ufrisiwashqanda, nishpa. ¹² Piru manam munanichu qellakunapaq tikrakanaykiqa. Ashwanri allin kriyiq masinchiqkunashina Dyusta mana shaykuq

kasuyllapa, paykunashina ch'askinaykillapa
Dyus tukuy ima ufrisishushqanda.

¹³ Chaqa Tayta Dyusmi punta agwilunchiq Abrajanda jurashpa, ufrisirqan yanapanambaq. Kanan mana ni pipis mas baliq kaptinmi, Dyusqa kikin shutinwan chayshina jurarqan. ¹⁴ Chaymi Abrajandaqa kayshina ufrisirqan: “Qamtam allipta rini yanapashuq, ancha achka karu willkayuq kanaykipaq”, nishpa. ¹⁵ Chayshina Tayta Dyus niptinmi, Abrajanqa mana shaykuq shuyarqan chay ufrisishqanda. Chaymi Tayta Dyusqa yumbay nishqanda kumplishpa, ancha allita yanaparqan. ¹⁶ Chaqa runakuna imapaq jurashpaqam, suq mas baliqpa shutimbi jurashpa nin: “Tayta Dyuspa ñawpambim jurayki yach'anayki: Manam llullakuykanichu”, nishpa. Chayshina niptinraqmi, uyaqkunaqa kriyinqa, ama masta anyanakunambaq. ¹⁷ Chayshinallam Tayta Dyuspis Abrajamba karu willkangunata ancha munarqan allita intyindichiya: Yumbay chay ufrisishushqaytam rini kumpliq, nishpa. Chaymi jurarqan kikin shutinwan, yumbay chay ufrisishqanda kumplinambaq. ¹⁸ Chayshinam noqanchiqkunapis allita yach'anchiq: Tayta Dyusmi mana nimata llullakunchu, nishpa. Chaymi jurashpa imapaqpis, chay ufrisiwaptinchiq ancha allita rin kumpliq. Chaymi kushikushpa, mana nimatapis manchashpachu, kawsanchiqllapa.

¹⁹ Manchu yakupi puriq barkukunataqa llashaq rumikunata waskakunawan watanllapa sujitanambaq, wayra ama suq laduman

apanambaq. Chayshinallam Jisukristupi allipta kriyiptinchiqqa, payqa ancha yanapawanchiq, ama pipis paymanda atinambaq akrawayninchiqta. Chaqa Dyuspa kamachikunan trunumbiqam watadushina kanchiqllapa. ²⁰ Jisukristuqam chay santu trunupa kwartunman yaykurqan, faburninchiqta rimanambaq. Chayshinam payqa noqanchiqkunapa mas kamachikuq kuranchiq tukuy tyimpupaq rin kaq. Paypa kargunqam mana nunka rinchu ushyakaq. Milkisidikpa kargunshinam rin kaq.

7

Jisukristum unay kura Milkisidikshina

¹ Unay tyimpupi chay Milkisidikmi Salim llaqtapa gubyirnun karqan.* Paymi Tayta Dyuspa kurambis karqan. (Chay tyimpupim wakin llaqtakunapa gubyirnunguna suldadundin shamushpa, Abrajamba subrinun Lutta ayllundinda piskashpa, aparqanllapa.) Chaymandaqam Abrajanqa kriyadungunawan sigishpa, chay gubyirnukunata binsishpa, achka kusasningunata qoch'irqan. Chaymandaqam chay Salim llaqtata pasaykaptinna, chay kura Milkisidikqa lluqshishpa, Abrajanda tingushpa, Tayta Dyusman mañakurqan, Abrajanda yanapanambaq. ² Chaymi Abrajanqa chay qoch'ishqan kusaskunamanda kada dyis partimanda, suq partita akrashpa, dyismunda qorqan chay kura Milkisidikta. Chay shuti

* **7:1** Génesis 14.18-20

Milkisidikmi rimaynimbija munan niyta “Allin kamachikuq”, nishpa. Chay Salimqam rimaynimbija munan niyta: “Shumaqta kawsaq”, nishpa. Chaymi “Salim llaqtapa kamachikuqnin Milkisidikqa” munan niyta: “Shumaq kawsaqkunapa allin kamachikuqnin”, nishpa. ³ Manam ni pipis yach’anchiqchu: Pikunam karqan chay Milkisidikpa taytan, maman, agwilunguna, nishpaqa. Chaqa Dyuspa Santu Librumbiqam mana ni suq partipi Milkisidik nasishqambaq ni wañushqambaq niwanchiqchu. Chaymi yuyachiwanchiq Tayta Dyuspa Churin Jisukristupaq. Chaqa Jisukristupa kura kargumbismi mana nunka rinchu ushyakaq.

⁴ Ancha yuyashunllapa: Chay Milkisidikmi ancha baliq kamachikuq karqan maski Abrajanmanda, nishpa. Chaqa chay ancha baliq agwilunchiq Abrajanmi chay qoch’ishqanmanda dyismunda qorqan chay Milkisidikta. ⁵ (Achka watakunamandam chay Abrajamba willkamba churin Libi nasirqan. Chaymandaqam mas achka watakunamanda) Muysisqa liyningunata qoshpa, kamachirqan: “Chay Libipa churingunamanda, willkangunamanda, karu willkangunamanda kurakunata numbrayllapa”, nishpa. Nirqambismi: “Chay kurakunaqam dirichuyuq kanqa, yumbay llaqta masingunamanda, dyismungunata ch’askinanllapa”, nishpa. Chaymi chay llaqta masinguna Abrajamba karu willkanguna kashpapis, chay kurakunata dyismunda qonllapa.

⁶ Piru chay kura Milkisidikmi mana Libipa miraynin kashpapis, yumbay kurakunamanda

mas baliq karqan. Chaqa kikin kamachikuq Abrajanmandam dyismunda ch'askirqan. Kanan Tayta Dyus Abrajanda ufrisishqa kaptimbis ancha yanapanambaqmi, chay Milkisidikqa Dyusman mañakurqan, Abrajanda bindisinambaq.⁷ Chaymi allita yach'anchiqllapa: Milkisidikmi Abrajanmandaqa mas baliq karqan, nishpa. Chaqa mayqan mas baliq runaqam Dyusman mañakun, suqkunata bindisinambaq.⁸ Libipa karu willkanguna, wañuq kurakunalla kashpapismi, noqanchiqkunamanda dyis kusasninchiqmanda suqta ch'askinllapa. Piru Dyuspa Santu Librumbim chay kura Milkisidikpaq niwanchiqllapa: “Chay dyismuta ch'askiq Milkisidikqam mana ushyakashpachu, kawsanraq”, nishpa.

9-10 Chaymi yach'anchiqllapa: Chay Milkisidikmi chay Abrajanmanda yumbay mirayninmanda mas baliq. Chay punta isrraylinu kura Libimandapis mas baliqqa, nishpa. Chaqa chay Libiqam Abrajamba churimba willkan kashpa, chay Abrajanmanda minus baliq karqan. [Nuta: *Chaymi yach'anchiq: Jisukristu Milkisidikshina kashpam, yumbay chay suq kurakunamanda masta balin, nishpa.*]

11 Manchu chay punta kura Arunqa Libipa karu willkan karqan. Chaymandaqam yumbay kurakunapa kamachikuqninguna chay Arumba churinguna, willkanguna, karu willkanguna kashqallapa. Paykunaqam Dyuspa liyningunata yach'achirqanllapa agwilunchiq isrraylinukunata. Piru manam atirqanllapachu runakunapa uchangunata pirdunaytaqa. Chaymi

Tayta Dyusqa kach'amurqan suq laya mas baliq kurata. Payqam mana nunka wañunchu. Ashwan chay kuraqam Milkisidik kura laya. ¹² Chayshina suq laya kuranchiq shamuptinmi, Taytanchiq Dyusqa suq laya liyta rurarqan. ¹³ Chay punta liykunaqam kamachikurqan, yumbay kurakuna Libipa karu willkanmandalla kanambaq. Piru mushuq liywanaqam, Tayta Dyusqa Churin Jisukristuta numbrashqa, mana Libipa karu willkan kaptimbis, ancha baliq kuranchiq kanambaq. ¹⁴ Chaqa allitam yach'anchiqllapa: Siñurninchiq Jisukristum Judapa karu willkan, nishpa. Piru Muysispa liyningunaqam mana nirqanchu: "Kurakunam Judapa karu willkanmanda rin kaq", nishpaqa.

¹⁵ Chayraykum allita yach'anchiqllapa: Jisukristum chay Milkisidikshina suq laya kura, nishpa. ¹⁶ Chay suq kurakunataqam numbrarqanllapa, Libipa karu willkan kashqanllaparayku. Piru Jisukristum numbradu karqan, kuranchiq kanambaq, ancha pudirniyuq mana nunka wañuq kashqanrayku. ¹⁷ Chaymi Tayta Dyusqa Santu Librumbi Churin Jisukristuta kayshina nin:

Tukuy tyimpupaqmi ancha baliq kamachikuq kura kangi, chay kamachikuq kura Milkisidikshina, nishpa.*

¹⁸ Chay punta liykunaqam mana atirqanchu washawayninchiqta, mana pudirniyuq kashqanrayku. Chaymi Dyusqa chingachirqan chay punta liykunataqa. ¹⁹ Chaqa Muysispa

* **7:17** Salmo 110.4

liyningunaqam mana ni pitapis yanaparqanchu, allita kumplinambaq Dyus munashqandaqa. Piru kananqam Jisukristu atin washawayninchiqta, Tayta Dyuswan kawsananchiqllapa.

²⁰ Tayta Dyusmi jurashpa niwashqa kanchiqllapa: “Churiy Jisukristum kamachikuq kuraykil-lapa”, nishpa. ²¹ Manam jurarqanchu: “Libipa karu willkanganallam kurakuna rin kaq”, nish-paqa. Piru Tayta Dyusqam jurashpa, kuranchiq Jisukristuta librumbi kayshina nirqan: Noqaqam jurashpa mana nunka kambyakash-pachu, niyki: “Qamqam tukuy tyimpu kura ringi kaq, chay unay kura Milkisidikshina”, nishpa.*

²² Chaymi Jisukristu noqanchiqkunata sigurawaqninchiq niwanchiq: “Tayta Dyusmi chay punta tratunmanda suq mas allin tratuta qamkunawan rurashqa”, nishpa. ²³ Chaqa chay unay kurakunaqam wañurqanllapa. Chaymi suqta suqta numbrarqanllapa, chay wañushqa kurapa rrimplasun kanambaq. Chayshina wañuq ku-rakuna kashpam, mana atirqanllapachu sigiyta kamachikushpaqa. ²⁴ Piru Jisukristu manana nunka wañuq kashpam, kura kargundaqa mana qonchu suqtaqa. ²⁵ Chaymi noqanchiqkuna paypi kriyiptinchiqqa, washawaqninchiq, alliyachiwanchiq Taytan Dyuswan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chaqa mana nunka wañuq kashpam, tukuy tyimpu Tayta Dyusta mana shaykuq rrugaykan, noqanchiqkunata yanapawananchiq.

* **7:21** Salmo 110.4

26 Chayshina kashpam, Jisukristuqa ancha allin mas kamachikuq kuranchiq. Chaqa payqam ancha allin, ancha santu. Manam nima uchayuqchu. Chaymi Tayta Dyusqa syluman aparqan, paywan kawsanambaq. Mananam kawsanchu uchayuq runakunawanqa.

27 Chaymi Jisukristuqa mana chay unay kamachikuq kurakunashinachu. Chaqa paykunaqam tukuy diya achka animalkunata wanchishpa, qorqanllapa Tayta Dyusta, paykuna kikinda uchangunamanda pirdunanambaq. Chaymandaqam chay wakin animalkunataqa wanchishpa, Dyusta qorqanllapa, llaqta masingunatapis pirdunanambaq. Piru Jisukristuqam suq kutindalla kruspi wañurqan, pay kikin ufrindanchiq kanambaq, Tayta Dyus tukuy tyimpupaq pirdunawananchiq.

28 Muysispa liyningunaqam kamachikurqan, Libipa karu willkanguna mas kamachikuq kurakuna kanambaq, mana justu kaptinllapapis. Piru chaymandaqam Tayta Dyusqa jurashpa, Churinda nirqan: “Qamqam mas kamachikuq kura kangi, mana nunka nima uchayuq kashqaykirayku. Chayshinallam tukuy tyimpupaq mana nima uchayuqchu ringi kaq”, nishpa.

8

Jisukristum mushuq tratuta rurashqa noqanchiqkunawan

1 Allita uyawayllapa. Yumbay chay nishushqaymandaqam kay partisitu mas alli

yach'anaykillapa: Chay mas kamachikuq kuranchiq Jisukristum syilupi Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyashpa, rrugakuykan noqanchiqkunapaq. ²Chayshinam Dyuspa Ancha Santisimu Kwartumbi Jisukristuqa kamachikuq isrraylinu kurashina trabajaykan. Chay lijitimu Ancha Santisimu Kwartutaqam Tayta Dyus kikin syilupi rurashqa. Manam runakunachu rurashqaqa.

³ Yumbay mas kamachikuq kurakunatam numbranllapa, wanchishqa animalkunata, suq laya ufrindakunata Dyusta qonanllapa. Chayshinam Tayta Dyusqa mas kamachikuq kuranchiq Jisukristutapis ubligarqan, suq ufrindata qonambaq. [*Nuta: Chayraykum Jisukristu intrigakarqan wañunambaq.*] ⁴Kanan Jisukristuqam mana chay Libipa karu willkanchu karqan. Chaymi kay mundupi kashparaq, mana balinmanchu Dyuspa adurana wasimbi kuranchiq kanambaqqa. Chaqa chay Libipa karu willkan kurakunaqam kanraq kanangaman, Muysispa liyningunata kasushpa, ufrindakunata qonanllapa. [*Nuta: Dyuspa Santu Librunda iskibrishqan tyimpupiqam karqanraq Libipa karu willkanmanda kurakuna. Chaymi kay birsikulupi nin “kanangaman kan kurakuna”, nishpa. Piru masdi 1900 watakuna tukuynam chay laya kurakunaqam manana kashqachu.*]

⁵ Piru syilupim kan Dyuspa mas lijitimu adurana wasin, mas lijitimu kurambis. Chaqa kay pachapi chay atun karpamanda adurana wasiqam suq dibujushinalla kashpa, rikachiwanchiqllapa: Syilupim kay laya wasi

kan, nishpa. Chaymi Tayta Dyusqa chay Sinayi urqqopí Muysista rikachirqan suq mwistrata, chay rikachishqandashina ruranambaq.*⁶ Piru mushuq kuranchiq Jisukristum mas allita yanapawanchiq chay punta kurakunamanda. Chaqa abugadunchiq kashpam, mas shumaqta ufrisiwaqninchiq, mas allin tratuta Dyuswan, noqanchiqkunawan rurashqa.

⁷ Chay punta tratu tukuy imapi ancha allin kaptinqam, mana suq mushuq tratutaqa ruranandachu. ⁸ Piru chay unay agwilunchiqkunaqam mana kasurqanllapachu Dyus nishqandaqa. Chaymi paykunata uchayuqkunapaq riqsirqan. Chayraykum Santu Librumbi nirqan:

Suq tyimpupim noqaqa Isrrayilpa karu willkangunawan, Judapa karu willkangunawan suq mushuq tratuta rini ruraq.

⁹ Chay mushuq tratuta paykunawan rurashpaqam, manana rinichu ruraq chay punta tratutashinaqa. Chaqa unay tyimpupi agwilungunata Ijipu nasyunmanda surqoshpam, chay punta tratutaqa rurarqay. Piru chay tratutaqam mana kumplirqanllapachu. Chayraykum paykunataqa manana yanapashpachu wichukurqani.

¹⁰ Chaymi suq mushuq tratuta rini ruraq chay Isrrayilmanda kaqkunawan. Suq diyam yuyaynimbi liyniykunata rini ruraq. Shunqonllapapi rini

* **8:5** Éxodo 25.40

yanapaq, kamachikushqayta kasushpa kawsananllapa. Chaymi paykunapa Dyusnin rini kaq. Paykunaqam wambraykuna rinllapa kaq.

- ¹¹ Chay tyimpupim takshakuna, atungunapis shunqonllapapi rinllapa riqsiwaq. Chaymi mana nisisaryuchu kanqa, ni llaqta masingunata ni ayllungunata yach'achinanllapa: “Tayta Dyustar riqsiy”, nishpaqa. Chaqa yumbaymi allita rinllapa riqsiwaq.
- ¹² Kanan uchangunata pirdunashpam, chay mana alli rurashqangunata manana nimatapis rinichu yuyaq, nishpa.*
- ¹³ Tayta Dyusmi nirqan: “Suq mushuq tratutam rini ruraq” nishpa, chay punta tratuta mana baliqpaqna riqsishqanrayku. Chaymi chay punta tratuqa dasna rin ushyakaq.

9

Kay pachapi Dyuspa adurana wasinqam syilipi kaq wasinshina karqan

¹ Tayta Dyusmi unay tyimpupi chay punta tratuta rurashpa kamachirqan, pay munashqanshina chay karpamanda adurana wasipi adurananllapa. ² Kanan chay adurana wasinqam ishkay kwartuyuq karqan. Chay ishkay kwartukunaqam suq kurtinawan akradu karqan. Chay punta kwartupiqam suq kandiliru syiti rikrayuq karqan. Chay kwartupiqam suq mesapis karqan. Chay mesapa sawambiqam

* **8:12** Jeremías 31.31-34

Dyusta qoshqan ufrinda tandakuna karqan. Chay punta kwartuqam “Santu Kwartu” shutiq.

³ Chay kwartupa kurtinamba uku ladumbim suq kwartu karqan. Chay kwartuqam shutiq: “Ancha Santisimu Kwartu”, nishpa. ⁴ Chay kwartupa kurtinamba ladumbim suq taksha pata altar uruwan llutadu karqan. Chaypim rupachiqlapa insinsyuta. Chay kwartupim Dyuspa Santu Kajunnin karqan. Chay kajumba sawan ukunmi uruwan llutadu karqan. Chay kajumba ukumbim suq jarra urumanda karqan. Chay jarrapa ukumbiqam waqaycharqanllapa Dyus kach'amushqan manaya mikunata. Chay kajumbiqam karqambis chay punta kura Arumba pallpamushqa burdunnin. Chay kajumbillam karqambis chay ishkay rumi tablashina. Chaykunapim Dyuspa Punta Tratun iskibridu karqan. ⁵ Chay kajumba kirpanamba sawambim karqan urumanda ishkay anjil alayuqkuna, yach'ananchiqlapa: Chay Ancha Santisimu Kwartupim llipyaykaq Tayta Dyus isrraylinukunata uchangunamanda pirdunan, nishpa. Kanalitanqam manana kanchu lugar tukuy imapaq nishunayllapa. Chaymi chaykunapaqla niykillapa.

⁶ Chayshinam chay karpamanda adurana wasipi tukuy imata allicharqanllapa, Dyusta adurananllapa. Chay Santu Kwartumanmi tukuy diya achka kurakuna yaykuqlapa, ufrindakunata apamushpa, Dyusta adurananllapa. ⁷ Piru Dyuspa chay Ancha Santisimu Kwartunmanqam suq kutindalla kada wata chay mas kamachikuq isrraylinu kuralla yaykuq.

Chayshina yaykunambaqqam aparqan suq animalpa yawarninda. Chay yawar ufrindatam Santisimu Kwartuman apaq, Tayta Dyus chay kurata, llaqta masingunatapis wakin laya uchangunamanda pirdunanambaq. Chay laya uchakunataqam rurashqallapa karqan, mana yach'ashpa: ¿Uchatachu ruraykani ichu mana? nishpa.⁸ Chay ishkay kwartukunapaqmi Dyuspa Santu Ispiritun kayshina yach'achiwanchiq: Kurakunaqam chay Santu Kwartumanlla atirqanllapa yaykuya, nishpa. Piru manaraqmi atirqanllapachu yaykuya chay Ancha Santisimu Kwartumanqa, suq kurtinawan arkadu kashqanrayku.⁹ Tukuy chaykunaqam suq kumparasyunshina kay tyimpupaqqa. Chaqa allitam yach'achiwanchiq: Chay animalkunata wanchishpa, yawarninda Tayta Dyusta qoshpapismi, mana atinchiqchu shungonchiqta kambyayta, ama uchayuq kananchiqllapaqa.¹⁰ Chay unay liykunaqam yach'achiwanchiq sawa kwirpunchiqpaqla. Chaqa yach'achiwanchiqmi: Imam alli mikunanchiq, upyananchiq, imashina mayllakunanchiq, nishpa. Chaykunaqam balirqan Tayta Dyus mushuq tratunda ruranangamanlla.

¹¹ Piru Jisukristum shamushqana, ancha baliq mas kamachikuq kuranchiq kanambaq. Chaymandaqam syluman kutirishpa, Dyuspa adurana wasinman yaykushpa, tukuy imapi yanapawanchiq. Dyuspa chay wasin sylupi kaqqam masta balin kay pachapi runakuna rurashqan adurana wasimandaqa.¹² Chayshinam Jisukristuqa kikin

yawarninda ich'ashpa, anaq syilupi Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman yaykushpa, chay yawarninwan uchanchiqkunapaq pagarakurqan, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Manam yaykurqanchu achka bwiltasta, chibukunapa, mishirukunapa yawarninda apashpaqa. ¹³ Kanan chay kurakunaqam turukunapa, chibukunapa yawarninwan runakunata chaqchunllapa ichu rupachishqa mishirukunapa ush'panda yakuwan taqllushpa, chaqchunllapa, sawa kwirpunlla limpyu kanambaq. ¹⁴ Piru chay achka laya ufrindamandaqam Jisukristu rurashqan ufrinda masta balin. Chaqa wañushpam, yawarninwan noqanchiqkunapaq pagarakurqan, amana uchayuq kananchiqllapa. Chaymi mana nunka ushyakaq Santu Ispiritu yanapaptin, Jisukristu Tayta Dyusman intrigakarqan, kruspi wañushpa, mana nima uchayuq ufrinda kanambaq. Chayshina yawarninda ich'ashpam, yumbay uchanchiqmanda pirdunawashqa kanchiq, kawsaq Dyusninchiqta allita sirbishpa kawsananchiq.

¹⁵ Chayshina Jisukristu abugadunchiq kashpam, wañushpa, mushuq tratuta rurashqa ufriskushqanshina, Tayta Dyus yumbay akrashqangunata pirdunawananchiq, tukuy tyimpu paywan kawsananchiqllapa. Chayshina wañushpaqam, chay punta tratuta kasuqkunatapis uchangunamanda washarqan. ¹⁶⁻¹⁷ Manchu runakuna manaraq wañushpaqa, suq papilpi suq tratuta ruran: “Kay kusasniykunam kay iskibrishqaykunapaq kidanqa”, nishpa. Piru

manaraq wañuptinqam, manaraq balinchu chay tratuqa. Wañuptinraqmi balin, kusasninguna suqkunapaqna kidanambaqqqa.¹⁸ Chayshinallam chay punta tratupis balirqan, chay animalkunapa yawarninda ich'ashqanrayku.¹⁹ Chaymi chay punta tratuta ruranambaqqqa, Muysisqa puntata Dyuspa liyningunata liyirqan yumbay llaqta masin isrraylinukuna uyanambaq. Chaymandaqam mishirukunata chibukunata wanchishpa, yawarninda yakuwan taqlurqan. Chaymandaqam suq qeritupi chupika millwata wangushpa, chay yawarwan nuyuchishpa, Dyuspa Santu Librunda, yumbay runata warmita chaqchurqan.²⁰ Chaymandaqam Muysisqa paykunata nirqan: "Kay yawarwanmi qamkunata chaqchuyki, intyindinaykillapa: Tayta Dyuswan kay tratuta rurashpa, pay nishqanda allita kumplishunllapa", nishpa.²¹ Chayshinallam chay unay karpamanda adurana wasipi manaraq aduraptinllapa, Muysisqa chay wasita, tukuy imandinda yawarwan chaqchurqan.²² Chaqa Tayta Dyusqam liynimbi kamachishqa karqan, paykunata yaqqa yumbay kusasningunatapis yawarwan pichananllapa. Chayshina yawarta ich'ashqanraykum, Dyusqa uchangunamanda pirdunan; manaqa manam pirdunanchu.

Jisukristum wañurqan, yumbay uchanchiq-manda pirdunawananchiq

²³ Muysispa liyningunapim nirqan, chay karpamanda adurana wasita tukuy imandinda animalkunapa yawarninwan pichananllapa.

Piru chay karpamanda wasi kusasninwanqam syilupi kaq kusaskunapa rritratunshinalla karqan. Chaymi syilupi kaq kusaskunaqa munan, mas allin ufrinda yawarwan pichadu kanambaq. ²⁴ Kanan Jisukristuqam mana yaykurqanchu kay pachapi kaq adurana wasimanya. Chaqa chay wasitaqam runakunalla rurarqan Dyuspa allip wasin syilupi kaqtashina. Ashwanmi Jisusqa rirqan syilupi kaq allip adurana wasiman, waqman yaykushpa, Tayta Dyuspa ñawpambi ancha rrugakunan noqanchiqkunapaq. ²⁵ Chay isrraylinukunapa mas kamachikuq kurangam tukuy wata chay Ancha Santisimu Kwartuman yaykun, animalpa yawarninda apashpa. Piru manam nisisaryuchu karqan Jisukristu kutin kutin wañunanqa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiqqa. ²⁶ Chaqa Jisukristu tukuy wata kurashina Dyuspa wasinman yaykuykaptinqach'i, achka kutinda wañunanda kay munduta rurashqanmandapacha. Piru payqam mana achka kutindaqa wañurqanchu. Ashwanmi kay ultimu tyimpukunapi kay pachaman shamushpa, suq kutindalla kruspi wañushpa, pay kikin intrigakarqan, ancha baliq ufrinda kashpa, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.

²⁷ Yumbay runakuna, warmikunaqam suq kutindalla rinchiqllapa wañuq. Chayshina wañushpaqam, Tayta Dyuspa ñawpanman rinchiqllapa riq, pay jusgawananchiq. ²⁸ Chayshinallam Jisukristupis suq kutindalla wañurqan, achka runata, warmita yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq.

Chaymandaqam mushuqmanda rin kutimuq. Piru mananam rinchu kutimuq uchanchiqmanda washawananchiqqa. Ashwanmi kutimunqaqa, payta yumbay shuyaqkunata syluman apawananchiq.

10

¹ Muysispa liyningunapismi Jisukristupa llandunshinalla kashpa, suq partitalla Dyuspaqqqa yach'achiwanchiq. Manam yumbaytachu. Chayraykum isrraylinukuna llaqta masinchiq kutin kutin Dyuspa adurana wasinman rishpa aduraq, tukuy wata chay animalkunata wanchiptinllapapis, mana atinllapachu yach'ayta: Dyuspaqqam manana uchayuqchu kani, nishpaqa. ² Chaqa Muysispa liyninguna allipta yanapawaptinchiq amana uchayuq kananchiqqam, llaqta masinchiq isrraylinukunaqa manana kutin kutinqa chay animalkunata wanchinmanllapachu, ufrindanda qonambaqqqa. Chaqa suq bwiltatalla chay animalkunata wanchishpam, manana yuyanmanllapachu: Uchayuqraqmi kani, nishpaqa. Ashwanmi manana uchayuqchu kanmanllapa. ³ Piru chay ufrindangunawanqam mana atishqallapachu washakayta. Ashwanmi chay animalkunata watan watan wanchishpaqa, uchangunata yuyashpa, yach'anllapa: Uchayuqmi kani, nishpa. ⁴ Chaqa chibukunapa turukunapa yawarninwanqam mana nunka atinchiqchu washakayta yumbay uchanchiqmandaqa.

- 5** Chaymi Jisukristu kay munduman shamushpa, Tayta Dyusta kayshina nirqan:
 Qamqam mana munangichu, runakuna animalkunata wanchishpa, ufrindata qoshunanllapaqa. Chaymi kwirpuyuqta rurawashpa, kay pachaman kach'amuwashqa kangi.
- 6** Chaqa runakuna animalkunata wanchishpa, ru-pachishpa, qoshuptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu.
- 7** Chaymi niyki: “Taytitu Dyus, Santu Libruyki noqapaq nishqanshinam kayman shamushqa kani, munashqaykita ruranaypaq”, nishpa.*
- 8** Chayri allita yuyashunllapa: Puntatam Jisukristu Tayta Dyusta kayshina nirqan: “Chay runakuna animalkunata wanchishpa, rupachiptinllapa, uchangunata pirdunanaykiqam, mana kushikungichu”, nishpa. Muysispa liyninguna chayshina rurananllapa kamachip-timbismi, Dyustaqa mana kushichinchu.
- 9** Chaymandaqam Jisukristu Tayta Dyusta nirqan: “Kaymanmi shamushqa kani, qam munashqaykishina ruranaypaq”, nishpa. Chaymi yach'anchiq: Tayta Dyusqam manana munanchu animalkunata wanchinanchiqqa. Ashwanmi Jisukristuta kach'amurqan, wañunambaq, uchanchiqkunamanda washawananchiq.
- 10** Chaymi Jisukristu, Tayta Dyus munashqanda rurashpa, suq kutindalla kruspi wañurqan, tukuy

* **10:7** Salmo 40.6-8

tyimpupaq washawananchiq, amana uchayuq kananchiqllapa.

11 Yumbay chay isrraylinu kurakunaqam tukuy diya animalkunata wanchishpa, kutin kutin ufrindanllapa. Chayshina ufrindashpapismi, mana nunka pirdunaduchu kidanllapa uchangunamandaqa. **12** Piru Jisukristuqam suq kutindalla wañurqan, runakunata, warmikunata yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. Chaymandaqam wañushqanmanda kawsamushpa, Tayta Dyuspa allin ladumbi tiyarqan. **13** Chaymi kananqa chaypi shuyakuykan, Tayta Dyus payta yumbay kuntraqkunata binsishpa, ch'akingunapa waranman rurashpa sarrunangaman. **14** Chaqa Jisukristum suq kutindalla wañushpa, tukuy tyimpupaq pirdunawarqanchiq, amana uchata rurashpa kawsananchiqllapa. **15** Chayshinallam Dyuspa Santu Ispiritumbis Santu Librumbi kayshina yach'achiwanchiq:

16 Tayta Dyusmi chay unay agwilunchiolkunata nirqan: Suq tyimpumandam noqaqa karu willkaykikunawan suq mushuq tratuta rurashpa, kamachikushqayta rini yuyachiq shunqonllapapi. Chayshina yuyachiptiymi, paykunapa yuyaynimbiqa chay liyniykuna iskibrishqashina rin kidaq, nishpa.*

17 Chaymandaqam nirqambis: Uchangunata pirdunashpam, manana nunka rinichu yuyaq, nishpa.*

* **10:16** Jeremías 31.33 * **10:17** Jeremías 31.34

18 Chayshina Tayta Dyus uchanchiqmanda pirdunawashqa kaptinchiqmi, manana nisisaryuchu animalkunata wanchinanchiqqa.

Tayta Dyuspi masta kriyishunllapa

19 Chayrayku kriyiq masitakuna, noqanchiqkunaqa amana manchashunchu. Ashwanmi kushikushpa, chay Ancha Santisimu Kwartuman atinchiqna yaykuya, Dyusta adurananchiqllapa. Chaqa Jisukristu kikinmi yawarninda ich'ashpa, wañushpa, **20** chay Ancha Santisimu Kwartumba kurtinanda llikishpa, kich'arqan, Tayta Dyuspa ñawpanman yaykunanchiqllapa. Chayshina wañushpam, suq mushuq ñandashina rurarqan, Tayta Dyusman ch'ayananchiqllapa. **21** Kananqam Jisukristuqa mas kamachikuq kuranchiq kashpa, Dyuspi yumbay kriyiqkunata kamachiwaykanchiq. **22** Chayri uchanchiqkunata dijashpa, limpyu shunqoyuq kashpa, Tayta Dyuspi allita kriyishunllapa. Chaqa payqam shunqonchiqkunata mayllashqa, amana uchayuq kananchiqllapa, ashwan limpyu yakuwan mayllakushqashina kashpa, payta adurananchiq. **23** Chaqa allitam yuyakunchiqllapa: Tayta Dyusmi tukuy ufrisiwashqanchiqta rin kumpliq, nishpa. Chayraykur Jisukristupi mana shaykuq kriyishpa, **24** allita yuyashunllapa, yanapanakushpa, kuyanakushpa, allita rurashpa, kawsananchiqllapa. **25** Chayri mana shaykuq tandakashunllapa, Dyusta pulla adurananchiq. Amar kashunllapachu chay mana tandakaqkunashinaqa. Chaqa

yach'anchiqllapam: Siñurninchiq Jisukristum utqana rin kutimuq, nishpa.

²⁶ Chaqa allip kaqta yach'akushpa, chaymanda Jisukristumanda akrakashpa, yach'aykashpa uchata ruraptinchiqqam, manana kanchu pipis washawananchiqqa. ²⁷ Chaymi chay akrakaqkunaqa shuyaykanllapa jwisyu diyapi chay manchaypaq ninapi chingadu kanambaq Dyusta suq kuntraqkunawan. ²⁸ Mayqan runa ichu warmi Muysispa liyningunata mana kasuptinllapa, ishkay ichu kimsa tistigukuna payta shimbiptinllapaqam, juyiskunaqa mana llakipashpachu, kamachikunllapa wanchinanllapa. ²⁹ Piru Tayta Dyusqam mas jwirtita rin kastigaq Churin Jisukristuta disprisyaqkunata. Chaqa paykunaqam Jisukristupa ich'ashqan yawarninda disprisyashpa, Dyuspa Santu Ispiritun kuyawaqninchiqta musyaykanllapa. Manam munanllapachu ch'askiyta Dyuspa mushuq tratunda. Chaymi paykunaqa mana atinqallapachu washakayta. ³⁰ Chaqa allitam yach'anchiqllapa Tayta Dyus kayshina nishqanda: "Chay mana alli ruraqkunatam rini kastigaq", nishpa. Chaymandaqam nirqambis: "Chay wambraykunatam noqalla rini jusgaq, allitachu rurashqa ichu mana", nishpa.* ³¹ ¡Ancha manchaypaqmi, pudirniyuq Dyusninchiqpa makinman ishkinanchiqqa!

³² Allitar yuyayllapa imashinam karqan chay unay tyimpukunapi, Jisukristupi chayraq kriyiptikillapaqa. Chaqa ancha padisish-

* **10:30** Deuteronomio 32.35-36

papismi, qamkunaqa mana shaykuq paypi yuyakurqayki. ³³ Wakinnikitam musyashushpa maqashurqanllapa yumbaypa ñawpambi. Chayshina ruraptinlapam, wakinnikiqa chay padisiqkunawan tandakarqaykillapa, pulla padisinaykillapa. ³⁴ Karsilpi kaqkunatapismi llakipashpa, yanaparqaykillapa. Jisukristupi mana kriyiqkuna tukuy imaykikunata qoch'ishuptimbismi, mana piñakushpachu, ashwan kushikushpa, kawsarqaykillapa. Chaqa yach'arqaykillapa: Anaq syilupim Tayta Dyus yumbay kusasninchiqmanda mas allin mana ushyakaq kusaskunata rin qowaqninchiq, nishpa. ³⁵ Chayri qamkunaqa ama disanimakaychu. Chaqa Dyuspi mana shaykuq yuyakushpaqam, suq ancha shumaq primyuta ringillapa ch'askiq. ³⁶ Chayri ama shaykushpachu, Dyus munashqanda rurashpa, kawsayllapa. Chayshina kawsaptikillapam, Tayta Dyusqa tukuy ima ufrisiwashqanchiqta rin qoshuqllapa. ³⁷ Chaqa Dyuspa Santu Librumbim kayshina nin:
Washadurnikiqam mana unayashpachu, ancha utqana rin shamuq.

³⁸ Chayri allita ruraqkunaqa noqapi kriyishpa, kawsanqallapa. Piru suq runa noqamanda akrakaptinqam, paywanqa mana kuntintuchu rini kaq, nishpa.*

³⁹ Piru noqanchiqkunaqam mana chay akrakaqshinachu kanchiq. Chaymi mana rinchiqchu chingaq paykunashina. Ashwanmi

* **10:38** Habacuc 2.3-4

Jisukristupi kriyishpa, tukuy tyimpu rinchiqllapa kawsaq.

11

Tayta Dyuspi ancha yuyakushunllapa

¹ Tayta Dyuspi allipta kriyishpam, ancha allita yuyakunchiqllapa: Yumbay niwashqanchiqtam rin kumpliq, nishpa. Chaqa chay niwashqanchiqta manaraq rikashpapismi, allita yach'anchiqllapa: Yumbaytam rin ruraq, nishpa. ² Chayshina unay agwilunchiqkuna Tayta Dyuspi allita yuyakuptinllapam, Dyusqa paykunapaq ancha kushikurqan.

³ Noqanchiqpismi Tayta Dyuspi kriyishpa, allita yach'anchiqllapa: Payqam rimashpalla, kay pachata, syilutapis, tukuy imandinda rurarqan, nishpa. Chayshinallam Tayta Dyusqa mana kashqanmanda tukuy ima rikashqanchiqta rurarqan.

⁴ Yuyashumbis chay (punta runa Adamba churin) Abilpi. Payqam Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, animalninda wanchishpa, Dyusta qorqan. Chayshina ufrindaptinmi, Tayta Dyustaqa ancha kushichirqan maski chay masan Kayinmanda. Chaymi Tayta Dyusqa ufrindanda shumaqta ch'askishpa, nirqan: “Qamqam munashqayta allita rurangi”, nishpa. Chayshina chay Abil wañushqa kaptimbismi, suq shumaq ijimplu kidashqa noqanchiqkunapaq, payshina Dyuspi yuyakushpa, kawsananchiqllapa.*

* **11:4** Génesis 4.4

5 Chay unay Inukpismi Tayta Dyuspi ancha allita yuyakurqan. Chaymi mana wañurqanchu. Ashwanmi Tayta Dyus syiluman aparqan, paywan kawsanambaq. Chaymi manana pipis kay allpapiqa tarirqanchu. Chaqa Dyuspa Santu Librumbim niwanchiqllapa: Tayta Dyus manaraq apaptinmi, chay Inukqa payta ancha kushichishpa kawsarqan, nishpa.* **6** Piru Tayta Dyuspi mana yuyakushpaqam, mana pipis atinchiqchu paytaqa kushichiyya. Chaqa Tayta Dyusta adurananchiqqam, puntata munan allita kriyinanchiq: Kanmi Dyus. Payman qemikaptiyqam, ancha rin yanapawaq, nishpa.

7 Chay unay Nuwipismi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa kawsarqan. Chaymi Dyus payta niptin, suq atun wambuq wasita ruranambaqqqa, manaraq nima tamyata rikashhpapis, chay nishqanshina rurarqan. Chayshina rurashpaqam, warminda wambrangunata yakumanda washarqan. Piru chay runa masingunaqam ancha uchayuq kidarqanllapa, Dyusta, Nuwita mana kriyishqanllaparayku. Chaymi yakuman seqashpa, ch'uqashpa, limpu wañurqanllapa. Piru Tayta Dyusmi Nuwita allin runapaq riqsirqan, paypi allita kriyishqanrayku*

8 Chaymandaqam chay unay Abrajambis Tayta Dyuspi allita yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus payta niptin: “Suq shumaq nasyundam rini qoshuq”, nishpaqa, chay Abrajanqa llaqtanmanda lluqshirqan, chay ufrisishqan nasyunman rinambaq. Mana yach'ashpa:

* **11:5** Génesis 5.24 * **11:7** Génesis 6.9-22

¿Maymanmi rini riq? nishpapismi, Dyuspi yuyakushpa rirqan. ⁹Chaymandaqam Tayta Dyus nishqan nasyunman ch'ayashpaqa, Abrajanqa chay nasyumbiqa furastirushina tiyarqan. Mana ch'akrayuq kashpam, karpamanda wasikunapi tiyarqan. Tayta Dyusqam wambran Isakta, willkan Jakubutapis ufrisishqa karqan, chay nasyunda qonambaq. Piru paykunapismi Dyuspi yuyakushpa, chay karpa wasikunapilla tiyarqanllapa. ¹⁰Chaqa chay Abrajanqam ancha yuyakurqan: Dyusmi suq allin simyintuyuq llaqtata rin ruraq noqaykunapaq. Chay llaqtaqam mana nunka rinchu ushyakaq, nishpa.*

¹¹Chay Abrajamba warmin Sarapismi Dyuspi ancha yuyakurqan. Chaymi Tayta Dyus paytaqa niptin: “Ringim qeshyaq wambrituykita”, nishpaqa, kriyirqan. Mana ni suq wambrayuq kashpa, ancha byijitana kashpapismi, Dyusta allita kriyirqan: Rinmi kumpliq chay ufrisiwashqanda, nishpa. Chaymi Tayta Dyus chay Sarata yanaparqan, wambrituyuq kanambaq. ¹²Chayshina chay Abrajan ancha byijitu kaptimbismi, warmin Saraqa wambran Isakta qeshyarqan. Chaymandaqam chay wambran Isakpa karu willkanguna ancha achkayarqanllapa, lusirukunashina ichu mar yakupa manyambi aqokunashina. Chaymi kananqa manana atinchiqchu yupayta yumbay paykunataqa.*

¹³Yumbay chay punta agwilunchikunkaqa

* **11:10** Génesis 12.1-4; 13.3, 18 * **11:12** Génesis 17.15-19; 21.1-3

chay ufrisishqan nasyundaqa manaraq ch'askishpachu wañurqanllapa. Piru wañunan diyakamanmi allita yuyakurqanllapa: Tayta Dyusmi suq diya karu willkanchiqkunata rin qoq chay ufrisiwashqanchiq nasyunda, nishpa. Chaymi chay nasyundaqa karumanda rikaykaqshina kashpa, nirqanllapa: "Manaraq llaqtayuqshinam kanchiq. Kay pachapiqam furastirukunashina kawsanchiqllapa", nishpa.

¹⁴ Chayshina nishpam, yumbayta intyindichi-wanchiq: "Manaraq nasyunniyuq kashpapismi, Dyuspi yuyakushpa, noqaykuna shuyakuykani, suq nasyunniyuq kanaypaqllapa", nishpa.

¹⁵ Manam munarqanllapachu kutiriyya chay punta nasyunninmanqa. Piru munashpaqam, atinanllapata kutiriyya. ¹⁶ Piru paykunaqam shuyakuykarqan, Tayta Dyus mas allin nasyunda paykunapaq syilipi ruranangaman. Chaymi Tayta Dyusqa paykunapaqqqa mana nimatapis penqakurqanchu. Ashwanmi nirqan: "Paykunapa Dyusninmi kani", nishpa. Chaymi paykunapaqqqa syilipi suq llaqtata rurashqa.

¹⁷⁻¹⁸ Tayta Dyusmi Abrajanda ufrisishqa karqan, wambran Isakmanda ancha achka karu willkayuq kanambaq. Chaymandaqam Tayta Dyus Abrajanda mallipashpa, nirqan: "Kuyashqayki churiki Isakta wanchishpa, ufrindatashina qoway", nishpa. Chaymi Abrajanqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, churinda mana mich'ashpachu, aparqan wanchiq. ¹⁹ Chaqa Abrajanqam ancha yuyakurqan: Isaksituya wanchiptiymi, Tayta Dyusqa atin kawsachimuya, nishpa. Chaymi

Tayta Dyusqa Abrajanda chayshina mallipashpa, nirqan: “Amana wanchiychu churikitaqa”, nishpa. Chaymi Abrajanqa churin Isakta wanchiykashqanmanda Tayta Dyus washarqan.*

20 Chaymandaqam Isakpis Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, payman mañakurqan, wambran Jakubuta, Isawta yanapanambaq.*

21 Chayshinallam chay churin Jakubupis wañunambaqna kashpa, Tayta Dyuspi ancha yuyakushpa, mañakurqan, churin Jusipa wambrangunata yanapanambaq. Chayshina wañunambaq kashpapismi, burdunninwan tanqakashpa, Tayta Dyusta adurarqan. **22** Chay churin Jusipismi, wañunambaq kashpaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, ayllungunata nirqan: “Suq diyam karu willkanchiqkuna kay nasyun Ijiptumanda rinllapa lluqshiq. Chayshina lluqshishpaqa, tulluykunata apanqallapa, Dyus ufrisishqan nasyumbi pambarinanllapa”, nishpa.*

23 Chaymandaqam chay Ijiptupi tiyaqkunapa gubyirnun Farun kamachikurqan, isrraylinukunapa yumbay ullqo wambritu nasiqkunata wanchinanllapa. Chay tyimpupim Muysis nasirqan. Piru taytanwan mamanmi Muysistaqa rikarqan ancha shumitaqta. Chaymi Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay kamachikuq Farunda mana kasushpachu, kimsa killata pakarqanllapa, ama pipis wanchinambaq. [Nuta: Pakadu kaptinqam, chay Farumba chinan

* **11:19** Génesis 22.1-14

* **11:20** Génesis 27.27-29, 39-40

* **11:22** Génesis 50.24-25

tarishpa, aparqan wasinman kriyaq. Chaymi Farumba willkanshinana karqan. Liyyi Éxodo 1.22–2.10.] ²⁴ Chaymandaqam chay Muysisqa wiñashpa, atun runa kashpanaqa, Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, manana munarqanchu chay kamachikuq Farumba willkanshina kawsaytaqa. ²⁵ Ashwanmi tukuy iman kaqta dijashpa, isrraylinu masingunawan padisirqan. Chaqa manam munarqanchu uchata rurayta, suq tyimpupaqla kushikunambaqqqa. ²⁶ Chay Muysisqam ijiptinukunawan kidashpa, ancha qellayniyuq, tukuy imayuq kananda. Piru payqam ancha yuyakurqan: Tayta Dyusmi suq Washadurta rin kach'amuq, Isrrayilmanda kaqkunata yanapawananchiq, nishpa. Chaymi Tayta Dyuspa wambrangunawan pulla padisirqan, suq tyimpupi Dyusmanda primyunda ch'askinambaqq. ²⁷ Chayraykum Muysisqa Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, chay piñakuq gubyirnuta mana manhashpachu, Ijiptumanda lluqshirqan. Chaqa Tayta Dyusta rikashpashinam animakarqan, Dyus munashqanda ruranambaqq.

²⁸ Chaymandaqam Muysisqa Dyuspi ancha yuyakushpa, Ijiptuman kutirishpa, chay punta Paskwa fyistata rurashpa, yumbay isrraylinu masingunata kamachirqan, (uñitakunata ichu chibitukunata wanchishpa), yawarninwan wasimba pungungunapa numbralninda, markungunata pasanambaqq, Dyuspa wanchikuq anjilnin chay yawarta rikashpa, chay isrraylinukunapa kulaka wambrangunata ama

wanchinambaq.* **29** Chaymandaqam chay suq isrraylinukunapis Dyuspi allita yuyakushpa, chay Chupika Mar Yakuta suq chaki ñandashina pasarqanllapa. Piru ijiptinu suldadukuna ikinllapata riykaptin piskaqmi, Tayta Dyusqa waqmanda, kaymanda yakuta tandarqan. Chaymi yumbay chay suldadukunaqa ch'uqashpa wañurqanllapa.*

30-31 Chaymandaqam chay warmi Rrab shutiqpis Dyuspi allita yuyakurqan. Payqam qellayrayku suqwan suqwan puñushqa karqan. Piru isrraylinukuna manaraq chay Jirikuman ch'ayaptinmi, chay warmiqa chay ishkay chapakuq isrraylinukunata pakashpa washarqan. Chaymandaqam isrraylinukuna Tayta Dyuspi allita yuyakushpa, syiti diyas tukuyta achka bwiltasta chay Jiriku llaqtapa rridurninda purirqanllapa. Chayshina puriykaptinllapam, chay llaqtapa atun murallanguna bulakarqan. Chaymi chay isrraylinu suldadukuna yaykushpa, chay Jirikupi yumbay tiyaqkunata wanchirqanllapa, Dyusta mana kasushqanrayku. Piru chay warmi Rrabtaqam mana wanchirqanllapachu.*

32 Piru kambismi Dyuspi achka kriyiqkuna, paykunapaq iskibrishunaypaq. Piru manam kanchu tyimpu chay Jidiyumbaq, Barakpaq, Sansumbaq, Jiptipaq, Dabidpaq, Samwilpaq, Dyuspaq rimaqkunapaq, qamkunata iskibrishushpa yach'achishunayqa. **33** Dyuspi

* **11:28** Éxodo 12.21-28 * **11:29** Éxodo 14.21-31 * **11:30-31**
Josué 6.12-20

chay kriyiqkunaqam pilyashpa, nasyungunata binsirqan. Suqkunaqam nasyungunapi allita kamachikurqan. Wakingunaqam Tayta Dyus ufrisishqanda ch'askirqan. Suqkunaqam liyungunapa shimingunata kirparqan, ama wanchinanllapa. ³⁴ Suqkunaqam manchaypaq lumyaykaq ninata wanchirqanllapa. Suqkunaqam washakarqanllapa, ch'iqniq runakuna atun kuchilluwan munaptinllapa wanchiyta. Suqkunaqam mana jwirsayuq kashpapis, ancha jwirsayuqpaq tikrakarqanllapa. Chaymi ancha achka kuntraq suldadukunata binsirqanllapa. ³⁵ Tayta Dyuspi wakin kriyiq warmikunam rikarqanllapa wañushqa ayllunguna kawsamuptin.

Piru Dyuspi wakin kriyiqkunaqam payta mana ñigashqanrayku wañurqanllapa. Chaqa suq ch'iqniqkunaqam ancha padisichishpa wanchirqanllapa. Piru Dyuspi chay kriyiqkunaqam yach'arqanllapa: Wañushpaqam, syluman rinchiqllapa riq, mas allita kawsananchiq, nishpa. ³⁶ Suqkunataqam ancha asipashpa, asutishpa, kadinakunawan watashpa, karsilarqanllapa, Tayta Dyuspi kriyishqanrayku. ³⁷ Suqkunataqam sitashpa, wanchirqanllapa. Suqkunataqam sirruchuwan kuchushpa, wanchirqanllapa. Chayshinam ancha mallipadu karqanllapa. Wakingunataqam atun kuchilluwan puntiyashpa wanchirqanllapa. Suqkunataqam wasingunamanda wichukuptinllapa, wishakunapa, chibukunapa qarangunatalla kapakushpa, ancha pubrikunana kashpa, waqta, kayta rirqanllapa. Chayshinam

chay kuntraqkunaqa ancha padisichishpa qesacharqanllapa. ³⁸ Chaymi chay kriyiq masinchiqkunaqa rirqanllapa tiyaq chay chakishqa chuncha lugarkunapi, qaqakunapi, mach'aykunapi, ush'kukunapi. Piru paykunaqam ancha balirqan maski yumbay chay qesachaqmandaqa.

³⁹ Yumbay chay allita kriyikunawanmi Tayta Dyusqa ancha kushikurqan. Piru kay pachapi kawsashpam, manaraq ch'askirqanllapachu Dyus ufrisishqandaqa. ⁴⁰ Piru Tayta Dyusqam no-qanchiqlikunata kuyawaqninchiq, shuyachishqa chay punta kriyiq masinchiqlikunata, Jisukristu shamuptin, pullanchiq syiluman rinambaqlapa.

12

Padisishpapis Jisuspi yuyakushunllapa

¹ Dyuspi kriyishpa wañuqkunaqam yumbay rurashqanchiqta rikawaykanchiq. Chayri tukuy uchakunata dijashpa, Dyus munashqanshina kawsashunllapa. Manchu kalpaq runakunaqa binsikunambaqqqa llashaq mudananda dijashpa, kallpanllapa. Chayshinallar noqanchiqlikunapis tukuy ima arkawaqninchiqta, tukuy laya uchata dijashpa, Tayta Dyuspi mana shaykuq yuyakushpa kawsashunllapa. ² Chayshina Dyuspaq kawsananchiqri, ancha allita yuyakushunllapa Jisukristupi. Chaqa paypi kriyishqanchiq diyamandapacha wañunanchiq diyakamanmi ancha yanapawanchiq, Tayta Dyuspi mas allita yuyakunanchiqllapa. Payqam kruspi ancha padisishpa wañurqan yach'ashpa:

Wanchiwaqkuna ancha penqachiwaptimbismi, kawsamushpa, syiluman rishpa, Taytay Dyuswan rini kushikuq, nishpa. Kananqam Taytamba allin ladumbina tiyaykan, paywan kamachikunambaq.

³ Chayri allita yuyayllapa Washadurninchiq Jisukristu padisishqambaq, chay uchayuq runakuna qesachaptin. Qamkunapisri

payshina padisishpaqa, ama shaykushpachu ni disanimakashpachu, Dyuspi allita yuyakushpa kawsayllapa. ⁴ Chaqa qamkuna dyabluta binsinaykiqam, manaraq padisishqachu kangi, Dyusta kuntraqkuna wanchishunangaman.

⁵ ¿Qonqashqallapachu kangi Dyuspa Santu Librun wambrangunata kayshina kunashqanda?

Ijitu, Tayta Dyus qamta kuyashushpam kastigashungi, yach'akunayki shumaqta kawsayta. Chayri ama disprisyaychu ni disanimakaychu. (Ashwanri paytaqa allita kasuy.)

⁶ Chaqa payqam kastigan yumbay kuyashqan wambrangunata. Chaymi qamta wambrambaq riqsishushpa, ancha kuyashushpa, kastigashushpa, yach'achishungi, nishpa.*

⁷ Manchu runakuna wambrangunata kuyashpa kastigan, yach'akunambaq. Chayshinallam Tayta Dyuspis noqanchiolkunata wambrambaq riqsi-waqninchiq, kastigawanchiq. Chayri qamkunata kastigashuptinqa, agwantayllapa. ⁸ Chaqa Tayta

* **12:6** Proverbios 3.11, 12

Dyusqam yumbay wambrangunata kastigawaqninchiq yach'achiwanchiq. Chaymi qamkunata mana kastigashuptinqa, mana paypa lijitimu wambrangunachu kangillapa. Ashwanmi tarichu wambrakunashina kangimanllapa. ⁹ Manchu noqanchiqkuna wambra kaptinchiqqqa, kay pachapi taytanchiqkuna kastigawaptinchiq, masta rrispitanchiq. Chayshinallar masta rrispitashun Taytanchiq Dyusta, paywan tukuy tyimpu kawsananchiqllapa. ¹⁰ Chaqa kay pachapi taytanchiqqam suq tyimpupaqla kastigawanchiq, paykuna munashqanda yach'achiwananchiq allinninchiqpaq. Piru Taytanchiq Dyusqam kastigawaqninchiq, yach'achiwanchiq, payshina allitalla rurashpa kawsananchiqllapa. ¹¹ Piru Tayta Dyus kastigawaptinchiqqam, ancha syntishpa, malaganayanchiq. Piru chay kastigumanda yach'akushpam, allitana rurashpa, ancha kushikushpa rinchiqllapa kawsaq.

Amar disprisyashunchu Dyustaqa

¹² Chayri ama shaykushunllapachu suq runa makimbi mana jwirsayuqshina ichu suq runa qonqorimbi mana jwirsayuqshina. Ashwanri animakashpa, tukuy shunqo Jisukristupi yuyakushpa kawsashunllapa. ¹³ Chayshina paypi allita yuyakushpaqam, suq dirichu ñambishina puriykanchiqllapa, chay manaraq allita kriyiqkunata animachinanchiq. Chaqa paykunaqam mana jwirsayuq kujukunashina puriykanllapa.

14 Chayri yumbaywan shumaqta kawsashunllapa, Tayta Dyus munashqandalla rurashpa. Chaqa Siñurninchiqpaqla kawsashpaqam, paywan rinchiquilla tiyaq; manaqa manám.

15 Chayraykur allita kwidakayllapa, ama ni suqniki Tayta Dyusmanda akrakanayki. Chaqa chay laya akrakaqtaqam Tayta Dyusqa mana rinchu yanapaq. Kwidawkish chay akrakaqqqa suq ayaq wanchikuq plantashina tikrakashpa, qamkunatapis atinman dañachishuyta, payshina Tayta Dyusmanda akrakanaykillapa.

16 Kanan amar warmikunata maskayllapachu, paykunawan puñunaykiqa. Amar disprisyaychu Dyus munashqanda chay mana yuyaq unay Isawshinaqa. Chaqa payqam taytamba kulaka churin kashpa, ancha allin irinsyata ch'askinanda. Piru payqam suq diya ancha mallaqnashpa, chay irinsyan ch'askinan kaqta randikurqan suq platu mikunapaqla.

17 Chaymandaqam chay Isawqa anchana munarqan kambyayta chay rurashqandaqa. Chaymi taytan wañunambaqna kaptinqa, Isawqa ancha waqashpa, taytanda rrugarqan, paypaq Tayta Dyusman masta mañakunambaq. Piru chayshina rrugaptimbismi, taytanqa Isawpa masan Jakubupaq Dyusman masta mañakushqa karqan. Chaymi manana atirqanchu kambyayta chay mañakushqandaqa.*

18 Noqanchiqkunaqam mana qemikashqachu kanchiq Tayta Dyusman chay achka isrraylinu agwilunchiqshinaqa. Chaqa paykunaqam chay

* **12:17** Génesis 25.29-34; 27.34, 38

Sinayi urqqopa waranman qemikarqanllapa, Tayta Dyusta uyanambaqlapa. Chay urqqopiqam manchaypaq nina lamyaykarqan. Ancham tutayarqan, wayrarqan. ¹⁹ Chayshina qemikashpaqam, chay urqqopiqa uyarqanllapa suq kurnita ancha jwirtita kunyaqta. Tayta Dyuspa busnindapismi chaypiqa uyarqanllapa. Chaymi manchaywan nirqanllapa: “¡Yush'ayku, amana mastaga rimaychu!” nishpa. Piru noqanchiqkunaqam mana uyanchiqchu Dyuspa busninda paykunashinaqa. ²⁰ Chaqa chay runakunaqam ancha mancharqanllapa, Tayta Dyus kamachikuptinqa: “Amar ni pipis llamkanqachu kay ancha santu urqqotaqa. Suq runa ichu suq animal kay urqqota llamkaptinqa, rumikunawan sitashpa, „ichu garruchawanshina puntiyashpa, „wanchiyllapa”, nishpa.” ²¹ Chaqa ancha manchaypaqmi chaypiqa karqan. Chaymi Muysis kikimbis nirqan: “Noqaqam ancha manchashpa, ch'apsikaykani”, nishpa.

²² Piru noqanchiqkunaqam suq laya Siyun lumaman qemikaykanchiq. Tayta Dyusqam sylipi chay Siyun lumapiqa mushuq Jirusalin llaqtanda rurashqa. Waqqipam achka mil anjilkuna tandakashqallapa, ²³ Tayta Dyusta alabananllapa. Waqmanmi ch'ayaykanchiqllapa yumbay punta kriyiq masinchiqkuna kashqanman. Paykunaqam Dyuspa kulaka wambrangunashina. Chaymi shutingunata anaq sylipi iskibrishqa, waqpi tukuy tyimpu kawsananllapa. Riykanchiqllapam yumbayapa

* **12:20** Éxodo 19.12-13

allin juyisninchiq Dyusman, chay wañushqa kriyiq masinchiqkunaman. Paykunataqam Tayta Dyusqa rurashqa, manana nima uchayuq kanambaqlapa. ²⁴ Riykanchiqpismi abugadunchiq Jisukristuman. Payqam yawarninda ich'ashpa, wañushpa, suq mushuq tratuta rurarqan noqanchiqkunapaq. Chay yawarningqam ancha yanapawanchiq maski Abilpa yawarninmanda. [Nuta: *Chay Kayin masan Abilta wanchishpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa kastigarqan. Piru Jisukristu wañushpa, yawarninda ich'ashqanraykum, Tayta Dyusqa noqanchiqkunata pirdunawarqanchiq.*]

²⁵ Chayraykur Tayta Dyus imatapis yach'achiwaptinchiqqa, ama disprisyashunchu. Amar chay achka agwilunchiqshinaqa kashunchu. Chaqa paykunaqam kay mundupi Dyus nishqanda mana kasushpaqa, mana atirqanllapachu kastigumanda washakaytaqa. Chayshinallam Tayta Dyus sylimanda imatapis niwaptinchiq, mana kasushpaqam, mana rinchiqchu atiq kastigumanda washakaytaqa. ²⁶ Chay Sinayi urqqopi Tayta Dyus rimashqanqam pachata kuyuchirqan. Piru kananqam niwanchiqllapa: “Mushuqmanda rimarishpaqam, yumbay kay pachata, sylimtapis rini kuyuchiq. Manam kay pachatallachu kuyuchishaqqa”, nishpa.* ²⁷ Chayshina “Mushuqmanda rini kuyuchiriq”, nishpaqam, Tayta Dyusqa yach'achiwanchiq: Yumbay chay kuyuqkunatam rini ushyaq. Noqapa chay mana kuyuq kusasniykunallam rinllapa kidaq, nishpa.

* **12:26** Hageo 2.6

²⁸ Piru Tayta Dyuspa shumaq lugarninqam mana nimatapis rinchu kuyuq ni chingaq. Chayri payta ancha pagikushpa, tukuy shunqo adurashpa, manchashpa, ancha allita kasushpa, kawsashunllapa. ²⁹ Chaqa Tayta Dyusqam lumyaykaq nina chingachikuqshina.*

13

Kayshina Tayta Dyusta kushichishunllapa

¹ Masitakuna, Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqwanri mana shaykuq kuyanakushpa masapurashina kawsashunllapa. ² Amar qonqashunchu wasinchiqman ch'ayamuqkunata shumaqta ch'ayachinanchiqqa. Chaqa paykunamanda wakinqam Dyuspa anjilninguna kanman. Chaymi wakin ch'ayachiqkunaqa mana yach'ashpa, anjilkuna nishpapis, pusadata qoshqallapa.

³ Karsilpi kaqkunatapisri llakipashpa yanapashunllapa, yuyashpa: Paykunawan pulla karsilpi atinchiqman kayta, nishpa. Mayqan qesachadu kaqtapisri yanapashun, yuyashpa: Noqanchiqpisch'i paykunashina qesachadukuna kanchiqman, nishpa.

⁴ Yumbayninchiqri kasamyintunchiqta rrispitashun. Chayri rrispituyuqkunaqa warminwanlla ichu qosanwanlla puñunqallapa. Amar suqwanqa puñunqachu. Chaqa Tayta Dyusqam chay laya uchayuqkunataqa rin kastigaq. Chayshinallam rin kastigaq manaraq rrispituyuq kaqkunatapis, suqwan puñuptinqa.

* **12:29** Deuteronomio 4.24

⁵ Tayta Dyusqam niwashqa kanchiq: “Noqaqam mana nunka qonqashqaykichu ni dijashqaykichu”, nishpa.* Chayri qellaytaqa ama anchaqa munashunllapachu. Ashwanri kusasninchiq kaqwanlla kushikushpa kawsashun. ⁶ Chayshina Tayta Dyus noqanchiqwan kaptinqa, mana nimatapis manchashpachu, atinchiqllapa kayshina niyta:

Tayta Dyusmi yanapawan. Chaymi mana ni pitapis manchanichu, nishpa.*

⁷ Allita yuyayllapa chay yach'achikuq ansyanuykikunata, Dyus nishqanda yach'achishushqanrayku. Chaqa paykunaqam Jisukristupi allita yuyakushpa, shumaqta kawsarqanllapa. Chayri paykunashina kawsayllapa.

⁸ Siñurninchiq Jisukristuqam mana nunka kambyakanchu. Payqam qayna, kanan, qaya, tukuy tyimpu chayshinalla. ⁹ Chayri suqkuna suq laya duktrinakunata yach'achishuptinqa, ama kriyylapachu. Kanan nishuptinllapa: “Kay mikunakunatallam atinchiqllapa mikuya”, nishpaqa, ama kasuyllapachu. Chaqa chay laya liykunaqam mana ni pitapis yanapashqachu. Ashwanri shunqonchiqpi yuyashunllapa: Tayta Dyusmi ancha kuyawaqninchiq, ancha yanapawanchiq, nishpa.

¹⁰ Chaqa Jisukristu kruspi wañushpam, uchanchiqkunamanda washawashqa kanchiq. (Chaymi manana nisisaryuchu animalkunata wanchishpa, Dyusta qonanchiq pirdunawananchiqqa.) Chayraykum chay

* **13:5** Deuteronomio 31.6 * **13:6** Salmo 118.6-7

karpa adurana wasipi trabajaq kurakuna mana atinllapachu kushikuya noqanchiqshinaqa.

¹¹ Manchu chay mas kamachikuq isrraylinu kuraqa kada wata animalkunata wanchishpa, yawarninda apan Dyuspa Ancha Santisimu Kwartunman. Chayshina ufrindanda qoptinmi, Tayta Dyusqa uchangunamanda pirdunan. Chaymandaqam chay wanchishqan animalkunapa kwirpundaqa llaqtamanda suq laduman apashpa, rupachinllapa. ¹² Chayshinallam Jisukristupis Jirusalin llaqtamanda sawaman lluqshishpa, ancha padisishpa, kikin yawarninda ich'ashpa, wañurqan, yumbay uchanchiqmanda pirdunawananchiq. ¹³ Chayri kay mundupa kusasningunata dijashpa, Jisukristupi tukuy shunqo yuyakushpa, payman qemikashun, awnki paytashina penqachiwaptinchiqpis.

¹⁴ Chaqa kay pachapiqam mana kanchu ni suq llaqta tukuy tyimpu duraqqa. Ashwanmi ancha shuyaykanchiq, Tayta Dyus noqanchiqkunata apawananchiq suq mana ushyakaq llaqtaman, chaypi tukuy tyimpu kawsananchiq. ¹⁵ Chayri Jisukristupi yuyakushpaqa, tukuy diya Tayta Dyusta alabashpa, kawsashunllapa. Chayshina alabashpaqam, suq allin ufrindatashina Dyustaqa qoykanchiqllapa. Chayri alabashunllapa: "Jisukristum ancha allin kamachikuqniy", nishpa. ¹⁶ Kanan amar qonqashunchu, suqkunata yanapananchiqqa. Ashwanri ima kaqninchiqwan suqkunata yanapashunllapa. Chayshina rurashpaqam, Tayta Dyustaqa suq ufrindatashina qoykanchiq. Chaypaqmi payqa ancha kushikun.

17 Tayta Dyuspaq yach'achishuqkunata shumaqta kasuyllapa. Chaqa paykunaqam qamkunata ancha kwidashungi, ama chinganayki. Kanan Tayta Dyustam rinllapa kwintata qoq: ¿Allitachu kwidashqa kangi ichu mana? nishpa. Chayri paykunata allita yanapayllapa, ama nimapaq malaganayashpa, ashwan kushikushpa yach'achishunambaq. Piru qamkuna mana kasuptikiqam, trabajus rin kaq yanapashunanaq.

18 Alliptam yuyanillapa: Limpyu shunqoyuqkunam kanillapa, nishpa. Kanan tukuy imapim allitalla munanillapa rurayta. Chayri noqaykunapaq Dyusman mañakuyllapa. **19** Ancham rrugaykipis, Tayta Dyusman mañakunaykillapa, qamkunaman utqa shamunaypaq.

Tayta Dyusri yanapashunqallapa

20-21 Kushichiwaqninchiq Tayta Dyusmanmi ancha mañakuni, tukuy imapi yanapashuptin, pay munashqanda rurashpa kawsanaykillapa. Chaqa Jisukristum yawarninda ich'ashpa, chay mushuq tratu mana nunka ushyakaqta rurarqan. Chaymi Tayta Dyusqa Jisukristuta wañushqanmanda kawsachimurqan, ancha allin Pasturninchiq kashpa, shumaqta kwidawananchiq. ¡Chayri chay Siñurninchiq Jisukristuta tukuy tyimpu alabashunllapa! ¡Chayshina kanqa!

22 Kriyiq masitakuna, rrugaykillapam, shumaqta ch'askinayki kay kunashushqayta. Chaqa manam ancha achkatachu qamkunata iskibrishushqa kani. **23** Munanim yach'anaykillapa: Masanchiq Timutiyum

karsilmanda lluqshishqana, nishpa. Chaymi noqaman utqa shamuptinqa, paytaqa qamkunaman rini apamuq.

²⁴ Jisukristupi yumbay kriyiq masinchiqkunata, Dyuspaq yumbay yach'achikuqkunata noqapa shutiypi napaykuyllapa. Kay Italya nasyumbi yumbay kriyiq masinchiqpismi qamkunata napaykushungillapa.

²⁵ Tayta Dyusri yumbay qamkunata yanapashunqa. Chayshina kanqa.

**Mushuq Tistamintu
New Testament in Quechua, Cajamarca
(PE:qvc:Quechua, Cajamarca)**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Cajamarca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Cajamarca [qvc], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Cajamarca

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

lxi

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022**

809e9444-d513-5b95-a161-6cfa1bfcd83d